

HIPODONCIJA STALNIH ZUBA DECE IZ KNJAŽEVCA

UDK 616.314-007(497.11 Knjaževac)

Slavica Jankulovski¹, Gordana Filipovic²

¹Z. C Knjaževac, ²Medicinski fakultet Niš

Izvod: Cilj rada je bio da se odrede učestalost hipodoncije stalnih zuba (isključujući treće molare), lokalizacija, broj i vrsta zuba koji nedostaju kod dece iz Knjaževca. Materijal i metod. Ispitano je ukupno 900 ortopantomografskih snimaka pacijenata oba pola, uzrasta 9-15 godina iz Knjaževca i okoline (429 dečaka i 471 devojčica). Rezultati su pokazali da je nedostatak zametka jednog ili više zuba imalo 48 osoba (5,34%). Nedostatak zuba u gornjoj vilici imalo je 18 osoba (37,50%), u donjoj vilici 25 osoba (52,04%) a u obe vilice 5 osoba (10,42%). Najveći broj dece bio je sa nedostatkom više zuba (26 osoba) dok je nedostatak samo jednog zuba imalo 22 ispitanika. Interesantan je nalaz nedostatka čak 15 stalnih zuba kod jedne devojčice. Zubi koji najčešće nedostaju jesu donji drugi premolari, slede gornji lateralni sekutić pa gornji drugi premolari.

Ključne reči: hipodoncija, ortopantomogram

Uvod

Hipodoncija (oligodoncija, ageneza zuba, atelodoncija) je pojava urođenog nedostatka jednog ili više zuba kao posledica poremećene inicijalne faze u formiranju zuba (faza inicijacije i proliferacije). Hipodoncija se javlja i u mlečnoj i u stalnoj denticiji.

Hipodoncija može biti prava (kada zubna gredica nije stvorila zametak stalnog zuba) i lažna (kada postoji retencija ili impakcija stalnog zuba).

Etiologija hipodoncije još nije razjašnjena. Može biti genetskog porekla ali može nastati pod uticajem drugih endogenih ili egzogenih faktora. Za objašnjenje hipodoncije koristila se teorija filogenetske redukcije, čiji je dokaz čest nedostatak zadnjih zuba iz svake morfološke grupe.

Hipodoncija se može javiti i u mlečnoj i u stalnoj denticiji. Hipodoncija je češća kod osoba ženskog pola, češća u gornjoj vilici nego u donjoj vilici; češće se javlja bilateralno nego unilateralno.

Frekvencija hipodoncije kreće se od 2,3 % do 9,6%, isključujući treće molare (Marković i sar., 1989). Prema drugim autorima učestalost ove nepravilnosti se kreće od 5,9% u Hrvatskoj (Lapter i sar., 1998); 6,1% u Švedskoj (Duterloo, 1991); 7,9% u Finskoj i Islandu; 9,6% u Austriji i Švajcarskoj i čak 15,6% u Mađarskoj (Džipunova i sar., 2002).

Za postavljanje dijagnoze hipodoncije, pored anamneze i kliničkog pregleda, neophodno je uraditi i ortopantomografski snimak. Cilj ovog rada bio je da se utvrde

broj, vrsta i lokalizacija hipodoncije stalnih zuba kod dece iz Knjaževca, da se dobijeni rezultati uporede sa rezultatima dobijenim u prethodnim ispitivanjima autora u različitim populacijama.

Materijal i metod

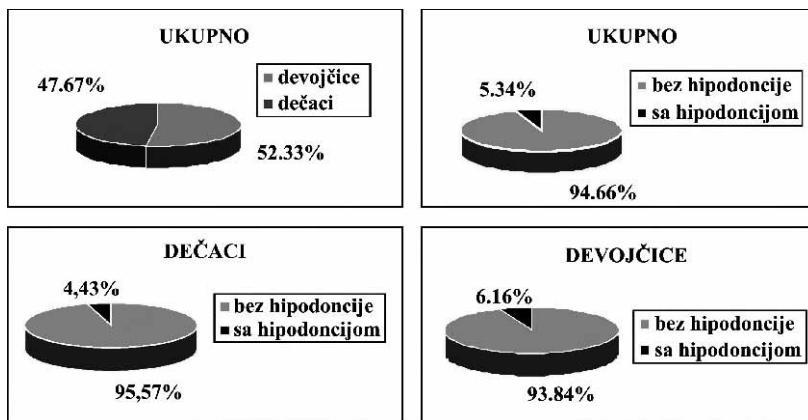
Analizirano je ukupno 900 ortopantomografskih snimaka pacijenata oba pola, uzrasta 9-15 godina iz Knjaževca i okoline, od toga 429 dečaka i 471 devojčica.

Ortopantomografski snimci su napravljeni u Domu zdravlja Zaječar.

Snimci su rađeni na filmovima Agfa Dentus, dimenzija 12,7x30,5cm. Analiza snimaka i utvrđivanje hipodoncije zuba urađeni su u z.c. Knjaževac na odeljenju za ortopediju vilica.

Rezultati istraživanja

Ukupno je ispitano 900 ispitanika, uzrasta 9-15 godina, oba pola, od toga 429 dečaka (47,67%) i 471 devojčica (52,33%). Urođeni nedostatak jednog ili više stalnih zuba zabeležen je kod 48 ispitanika (5,34%). Od ukupnog broja dečaka njih 19 (4,43%) je bilo sa hipodoncijom jednog ili više stalnih zuba. Od ukupnog broja devojčica njih 29 (6,16%) je bilo sa hipodoncijom jednog ili više stalnih zuba (Grafikon 1).

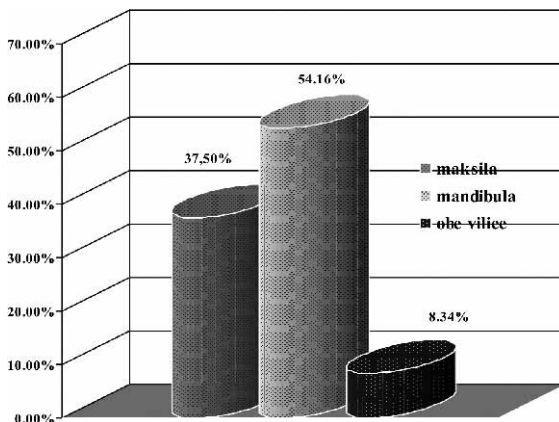

Grafikon 1. Frekvencija hipodoncije po lokalizaciji u vilicama i polu
Graphic 1. Frequency of hypodontia according to localization in the jaws and to sex

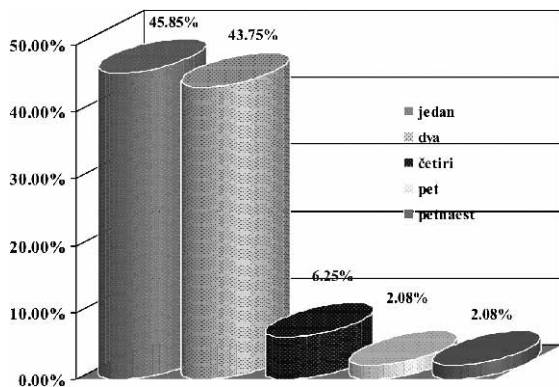
Prema lokalizaciji hipodoncije u vilicama, sa urođenim nedostatkom zuba samo u gornjoj vilici bilo je 18 ispitanika (37,5%). Urođeni nedostatak zuba samo u donjoj vilici utvrđen je kod 26 ispitanika (54,16%). Kod 4 ispitanika (8,33%) je prisutna hipodoncija zuba u obe vilice istovremeno (Grafikon 2).

Broj zuba koji nedostaju kod naših ispitanika kretao se od 1 do 15 zuba. Najveći broj dece, njih 22 (45,83%) imalo je urođeni nedostatak jednog zuba. Urođeni nedostatak dva zuba imalo je 21 dete (43,75%). Kod 3 deteta (6,25%) zabeležen je nedostatak četiri zuba. Nedostatak pet zuba utvrđen je kod jednog dečaka (2,08%). Nedo-

statak čak 15 zuba, što je inače retkost, a u našem istraživanju je to ujedno najveći broj zuba koji nedostaje, zabeležen je kod jedne devojčice (2,08%) (Grafikon 3).

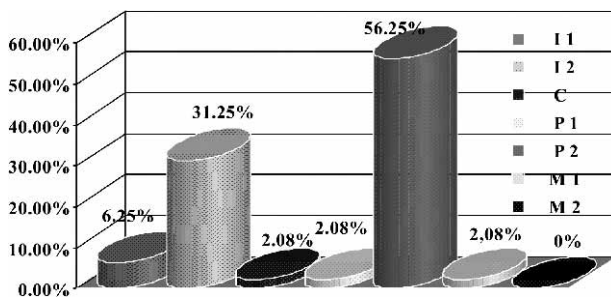
Grafikon 2. Frekvencija hipodoncije po lokalizaciji u vilicama
Graphic 2. Frequency of hypodontia according to localization in the jaws

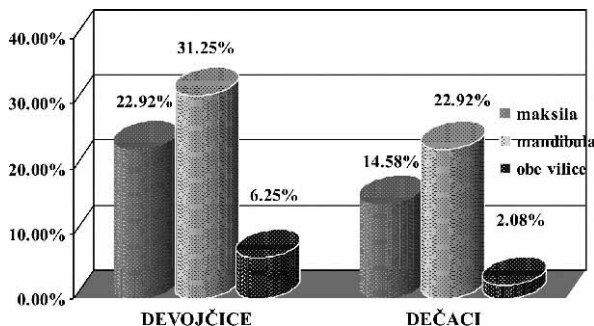
Grafikon 3. Frekvencija hipodoncije po broju zuba
Graphic 3. Frequency of hypodontia according to number of teeth

Prema vrsti zuba, u najvećem procentu je zastupljen urođeni nedostatak drugih premolara (56,25%). U nešto manjem procentu prisutan je urođeni nedostatak lateralnih sekutića (31,25%). Urođeni nedostatak centralnih sekutića prisutan je kod 6,25% ispitanika. U jednakom broju prisutna je hipodoncija očnjaka, prvih premolara kao i prvih stalnih molara (2,08%). Hipodoncija drugih stalnih molara nije prisutna u našem ispitivanom uzorku (Grafikon 4).

Frekvencija hipodoncije po lokalizaciji i polu pokazala je da je kod 7 dečaka (22,92%) i kod 15 devojčica (31,25%) prisutna hipodoncija u donjoj vilici. Hipodoncija zuba u gornjoj vilici prisutna je u manjem procentu, kod 7 dečaka (14,58%) i kod 11 devojčica (22,92%). U obe vilice istovremeno hipodoncija je registrovana kod 2,08% kod dečaka i 6,25% kod devojčica. (Grafikon 6)

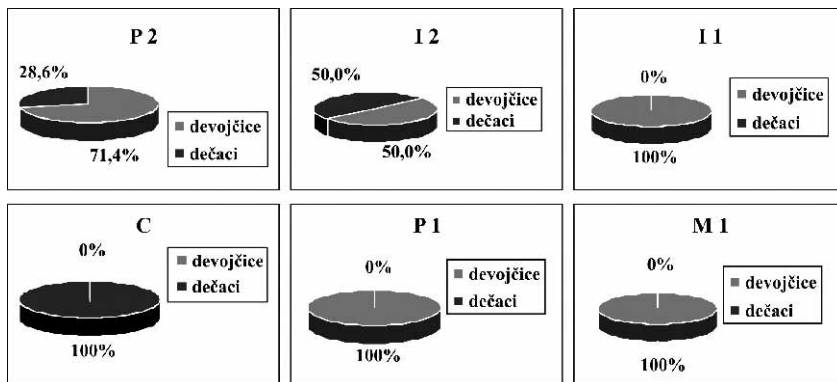

Grafikon 4. Frekvencija hipodoncije po vrsti zuba
Graphic 4. Frequency of hypodontia according to the kind of teeth

Grafikon 5. Frekvencija hipodoncije po lokalizaciji i polu
Graphic 5. Frequency of hypodontia according to localization and to sex

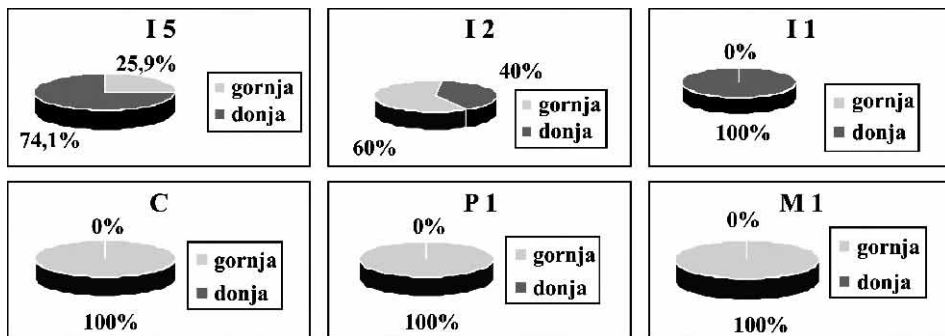
Analizom frekvencije hipodoncije po vrsti zuba i polu došli smo do sledećih rezultata: kod devojčica je češća hipodoncija P2 (71,42%), I1(100%), P1 (100%), M1 (100%). Hipodoncija I2 je podjednako zastupljena i kod devojčica (50%) i kod dečaka (50%). Hipodoncija očnjaka je nađena samo kod jednog dečaka (Grafikon 6).

Grafikon 6. Frekvencija hipodoncije po vrsti zuba i polu
Graphic 6. Frequency of hypodontia according to the kind of teeth and sex

Analizom frekvencije hipodoncije po vrsti i lokalizaciji zuba došli smo do sledećih rezultata:

U našem ispitivanom uzorku u najvećem broju slučajeva u donjoj vilici nedostaju drugi premolar (74,10%) i lateralni sekutić (60%). Hipodoncija centralnih sekutića je bila prisutna samo u donjoj vilici dok je hipodoncija očnjaka, prvih premolara i prvih molara bila prisutna samo u gornjoj vilici (Grafikon 7).

Grafikon 7. Frekvencija hipodoncije po vrsti i lokalizaciji zuba u vilicama

Graphic 7. Frequency of hypodontia according to the kind of teeth and lokalization in the jaws

Diskusija

Nalazi dobijeni našim ispitivanjem ukazuju na čestu pojavu urođenog nedostatka jednog ili više zuba. Učestalost hipodoncije u našem uzorku je 5,34%, dok se u literaturi taj procenat kreće od 2,3% do 9,6% po Markoviću do čak 15,6% prema Duterloo. U našem ispitivanju najčešće nedostaju jedan ili dva zuba, što je u saglasnosti sa nalazima Backmana i sar., 2001; Janošević i sar., 2004. Nedostatak više od tri zuba je retka pojava ali je u našem ispitivanju prisutan i veoma redak primer hipodoncije od čak 16 zuba kod jedne devojčice.

Prema vrsti zuba najčešće nedostaju donji drugi premolari i gornji lateralni sekutići dok je hipodoncija drugih zuba zastupljena u znatno manjem procentu.

Zaključak

Urođeni nedostatak jednog ili više zuba ima 5,34 % naših ispitanika; češći je nedostatak zuba kod devojčica (6,16%); hipodoncija je češća u donjoj vilici (54,16%) nego u gornjoj vilici (37,5%); zastupljenost hipodoncije u obe vilice je manja i ona iznosi 8,33%; broj zuba koji nedostaju kod naših ispitanika kretao se od 1 do 15; najveći broj dece imao je nedostatak jednog zuba (45,85%), dok je nedostatak dva zuba prisutan u nešto manjem procentu (43,75%) samo jedna devojčica je imala nedostatak čak 16 zuba; najčešće nedostaju drugi premolari (56,25%) i lateralni sekutići 31,21%. kod jednog dečaka postoji urođeni nedostatak gornjeg očnjaka; interesantan je nalaz i jedne devojčice kojoj nedostaju prvi stalni molari.

U zbrinjavanju dece sa hipodoncijom važnu ulogu pored ortodonta imaju i lekari drugih specijalnosti (oralni hirurzi, protetičari) jer je rana dijagnostika hipodoncije važna za pravilnu ortodontsku terapiju, ali i za zadovoljenje estetskih fonetskih i funkcionalnih normi.

Prikaz slučajeva

Rana dijagnostika i ortodontski tretman su odlučujući za terapiju i postizanje zadovoljavajućih funkcionalnih, fonetskih i estetskih rezultata.

Literatura

- Marković M i sar. Ortodoncija, medicinska knjiga, Beograd-Zagreb 1989.
- Lapter M, Slaj M. The absence of third molars and hypodontia in the Croatian population. 74 th Congress of the EOS, Mainz, Germany, 1998.
- Duterloo HS. Atlas of Dentition childhood, Orthodontic Diagnosis and Panoramic Radiology. Wolf Publishing Ltd, 1991, 136.
- Džipunova B, Smileva-Nacevska M, Zuželova M, Djorgova J, Petrova E. retki slučajevi hipodoncije i hiperdonicije, Bilten udruženja ortodonata Jugoslavije, Beograd 2002, 35:99-107.
- Backman B, Wahlin YB. Variations in number morphology of permanent teeth in 7 year-old Swedish children. Int J Pediat Dent. 2001, 11:11-17.
- Janošević i sar. Frekvencija hipodoncije stalnih zuba kod dece, Acta StomNaissi, 2004; 45:219-226.

HYPODONTIA OF PERMANENT TEETH OF CHILDREN OF KNJAZEVAC

Summary

There were analysed 900 patients of both sexes of the age of 9-15 years, from Knjazevac, aiming to find out frequency hypodontia of permanent teeth (without third molars), localisation in jaws, number and sort of missing teeth. 48 patients have hypodontia of one or more teeth (5,34%), 18 persons (37,50%) have missing teeth in lowe jaw and 5 persons (10,42%) have missing teeth in both jaws. Number of missing teeth was 1 to 16. The prevailing number of children have lack of more teeth. One girl has hypodontia of 16 teeth. Hypodontia is mostly present with lower second premolars, upper lateral incisors, upper second premolars.

Key words: hypodontia, ortopantomograph